

Samrådsspørgsmål C:

Ministrene bedes redegøre for indholdet i Institut for Menneskerettigheds rapport om personer med funktionsnedsættelser i Danmark, herunder ministrenes holdninger til rapportens konklusioner, samt hvilke initiativer regeringen påtænker i forlængelse af de problemstillinger, som rapporten rejser.

Svar:

Indledning

- Jeg er sammen med socialministeren blevet anmodet om at redegøre for Institut for Menneskerettigheders udredning fra november 2005 om personer med funktionsnedsættelser i Danmark og vores holdninger til de konklusioner, som drages i udredningen.
- Da jeg er regeringens handicappolitiske koordinator, har socialministeren og jeg aftalt, at det er mig, som redegør for størstedelen af udredningens indhold – samt regeringens overordnede holdninger til udredningens konklusioner.
- Socialministeren vil derefter redegøre for de dele af udredningen, som vedrører Socialministeriets område.

Overordnet om udredningen og gennemgangen heraf

- Udredningen fra Institut for Menneskerettigheder er en meget omfattende udredning, som gennemgår en lang række områder.
- Udredningen består af 2 dele:

- Del 1 omhandler personer med funktionsnedsættelser i Danmark. Der sættes primært fokus på muligheden for at indføre en antidiskriminationslovgivning i dansk handicappolitik - og herudover gennemgås tre enkeltområder: 1) arbejdsmarkedet, 2) handicappilgængelighed til byggeri og 3) botilbud.

- Del 2 omhandler menneskeretten og personer med funktionsnedsættelser.

I rapporten gennemgår instituttet en række forskellige områder, der henhører under flere forskellige ministerier.

Jeg vil gennemgå de overordnede problemstillinger i udredningen - og jeg vil derfor ikke gå dybere ned i de dele af udredningen, som ikke vedrører mit eget område.

Antidiskriminationslovgivning

- Instituttet anbefaler, at der gennemføres en generel antidiskriminationslovgivning i Danmark, som skal sikre, at handicappede ikke diskrimineres på grund af deres funktionsnedsættelse.

- Ingen kan være uenig med instituttet i, at vi på alle områder skal tilstræbe, at handicappede har mulighed for at deltage i samfundslivet på lige vilkår med ikke-handicappede.

- Man kan dog vælge forskellige tilgange til at nå dette mål:

1. Der kan gennemføres en rettighedsbaseret lovgivning - hvor man via antidiskriminationslovgivning vil prøve at sikre, at handicappede på alle områder har samme rettigheder som ikke-handicappede.

2. Eller der kan gennemføres et generelt princip om sektoransvar.

- Princippet om sektoransvar har igennem mange år været en vigtig hjørnesteen i dansk handicappolitik og er det fortsat.
- Sektoransvaret indebærer, at enhver sektor i samfundet har ansvar for, at handicappede kan deltage på lige vilkår inden for den pågældende sektors område uden at være henvist til særlige instanser.
- Det indebærer f.eks., at Undervisningsministeriet har ansvaret for, at handicappede kan deltage i undervisning og får de nødvendige tilbud om særlig undervisning osv.
- Socialforskningsinstituttet udgav i 2005 en rapport om sektoransvar. I rapporten beskrives det, hvordan sektoransvaret medfører, at de enkelte sektorer ikke kan skubbe ansvaret for handicappede fra sig, men selv skal indarbejde hensynet til handicappede i deres daglige arbejde.

- Socialforskningsinstituttet konkluderer i rapporten, at sektoransvaret fremmer kreative løsninger og udvikling på alle områder. Det giver en oplevelse af, at varetagelsen af handicappedes vilkår angår os alle.
- Undersøgelsen fra socialforskningsinstituttet viser også, at sektoransvaret fungerer fint på det statslige niveau. Dette skyldes bl.a., at der sker en koordinering af sektoransvaret i Det Centrale Handicapråd og i det tværministerielle embedsmandsudvalg på handicapområdet [som er nedsat i Økonomi- og Erhvervsministeriet.]
- På den anden side viser Socialforskningsinstituttets undersøgelse også, at sektoransvaret fungerer mindre optimalt på det kommunale niveau. Det skyldes hovedsageligt, at der ikke er den samme overordnede koordinering af sektoransvaret i kommunerne som på det statslige niveau.
- Her er en udfordring for de kommende nye kommuner, hvor jeg tror, at de nye lovpligtige kommunale handicapråd kommer til at spille en vigtig rolle.
- En generel antidiskriminationslovgivning er efter min opfattelse problematisk af flere grunde.
- **For det første** vil indførelsen af en generel antidiskriminationslovgivning udhule sektoransvaret.

- Sektoransvaret er et meget vigtigt instrument til at fastholde de enkelte ministerier og sektorer på, at de har et medansvar for at sikre, at handicappedes behov varetages og tilgodeses.
- Jeg kan godt frygte, at et generelt forbud mod diskrimination vil betyde, at det bliver lettere for de enkelte sektorer at fralægge sig deres ansvar for handicappolitikken, når de ikke er direkte forpligtede til det i forhold til sektoransvaret.
- **For det andet** mener jeg, at en antidiskriminationslovgivning vil sætte fokus på handicappede som en særlig svag gruppe, der på den måde gøres specielle og anderledes end alle andre, selvom hensigten er det modsatte.
- Det er en meget udansk tilgang til problemer at gøre grupper af mennesker til et særligt problem, som kræver sin helt egen lovgivning.
- Den rigtige måde er - efter min mening - at inkludere alle gruppers behov i den almindelige lovgivning.
- **For det tredje** frygter jeg, at en antidiskriminationslovgivning vil have uheldige konsekvenser.
- Vi har en given mængde ressourcer, som vi som politikere prøver at prioritere på den bedst mulige måde. Hvis handicappede med en antidiskriminationslovgivning i hånden har

ret til dyre tiltag, f.eks. forbedring af tilgængelighed i langt de fleste bygninger, så tvinger det os til at prioritere de sager, der først dukker op i stedet for de sager, som kommer flest muligt til gavn.

- Jeg synes, at vores politik i stedet for skal være baseret på bevidste prioriteringer.
- Institut for Menneskerettigheder foreslår i udredningen, at et forbud mod antidiskrimination skal følges op af et administrativt klagenævn, så forbuddet mod diskrimination effektivt kan håndhæves.
- Det er regeringens holdning, at der ikke er behov for at oprette et særligt administrativt klageorgan på handicapområdet.
- Jeg mener, at de nuværende klageorganer – herunder ombudsmanden og domstolene - både sikrer den fornødne adgang til at få en sag behandlet og en ensartethed i afgørelserne. Desuden er der i dag – indenfor visse områder – etableret en administrativ klagemulighed. En sådan findes f.eks. i byggelovgivningen, hvor handicaporganisationerne kan påklage kommunernes afgørelser.
- Det er samlet set regeringens klare opfattelse, at vi bør holde fast i sektoransvaret i stedet for at indføre antidiskriminationslovgivning. Med sektoransvaret får vi taget hånd om

handicappedes behov indenfor alle sektorer. Det er også en holdning, som jeg ved flere lejligheder har hørt handicaporganisationerne give udtryk for.

Overordnet handlingsplan for opnåelse af lige muligheder

- Instituttet anbefaler, at der udarbejdes en koordineret og langsigtet handlingsplan for handicapområdet.
- Lad mig starte med at slå fast - regeringens arbejde på handicapområdet er både langsigtet og koordineret.
- Regeringen fremlagde i februar 2003 en handlingsplan med 25 konkrete initiativer – på nuværende tidspunkt er 24 ud af de 25 initiativer igangsat.
- For mig at se handler indsatsen på handicapområdet ikke om at lave den ene plan efter den anden - men om at sikre en god og koordineret indsats. Det vigtigste for mig er, at vi sikrer en løbende udvikling på handicapområdet.
- Regeringen har fortsat stort fokus på handicapområdet. Det fremgår blandt andet af regeringsgrundlaget, hvor vi forpligter os til at fortsætte det omfattende arbejde med at forbedre handicappedes vilkår for at deltage i alle dele af samfundslivet. Det lever vi naturligvis op til.

- Der er på nuværende tidspunkt i alt 27 initiativer, som regeringen har igangsat eller har planlagt at igangsætte som opfølgning på regeringsgrundlaget.
- De 27 initiativer viser, at regeringen hele tiden er i arbejdstøjet for at sikre en indsats på handicapområdet. Af samme grund mener jeg ikke, at der allerede på nuværende tidspunkt er behov for en ny samlet handlingsplan.
- For at sikre den tværgående koordination mellem de mange initiativer, som vi gennemfører på handicapområdet, har jeg nedsat et tværministerielt embedsmandsudvalg, som også skal sikre, at der tages hånd om de opgaver, som kan ”falde mellem 2 stole”.
- Det tværministerielle embedsmandsudvalg har netop her i januar måned holdt møde med Det Centrale Handicapråd og De Samvirkende Invalideorganisationer. Jeg mener, at den gode dialog med handicaporganisationerne er med til at sikre, at vi holder fokus på udviklingen af handicappolitikken.

Gennemgang af særlige områder i udredningens del I

- Hvis vi nu skal vende os imod udredningens mere konkrete indhold, så indeholder første del af udredningen en gennemgang af forskellige undersøgelser om muligheder for handicappede i Danmark samt en række anbefalinger om tiltag, som skal fremme lige muligheder for handicappede.

- Udredningen går særligt i dybden med 3 områder, nemlig:
1) arbejdsmarkedet 2) handicaptilgængelighed til byggeri og 3) botilbud til handicappede.
- Socialministeren vil tage sig af botilbud, mens jeg vil gennemgå de øvrige 2 områder.

Arbejdsmarkedsområdet [Del I, kap. 3]

- Instituttet peger på, at manglende viden og fordomme udgør en væsentlig barriere for, at handicappede kan opnå lige muligheder for beskæftigelse på arbejdsmarkedet.
- Jeg er enig med instituttet i, at det kan være en stor udfordring at skulle øge viden om og ændre holdningen til handicappede på arbejdsmarkedet.
- Regeringen har derfor også i sin beskæftigelsesstrategi fra december 2004 fokuseret på 3 indsatsområder, nemlig 1)øget viden om handicap og job, 2)ændrede holdninger til handicap og job og 3)bedre muligheder for at kombinere handicap og job.
- Arbejdsmarkedsstyrelsen har herudover i forbindelse med Handicappuljen 2005 igangsat 30 initiativer, som understøtter regeringens beskæftigelsesstrategi for personer med handicap. Initiativerne er koncentreret om holdningsbearbejdning, vidensindsamling og – formidling samt konkrete tiltag.

- Instituttet mener desuden, at støtte- og kompensationsordninger for handicappede bør justeres, så der er tilstrækkelig støtte til befordring til og fra arbejde.
- Jeg ved, at der i øjeblikket gennemføres et forsøg i Århus, Frederiksborg, Nordjylland og Storkøbenhavn, hvor det afprøves, om tilknytning af en personlig assistent kan hjælpe med til at fastholde og integrere psykisk syge på arbejdsmarkedet.
- Samtidig ved jeg, at der i Beskæftigelsesministeriet og Socialministeriet er igangsat et større udredningsarbejde om transportordninger.
- Sammenfattende kan jeg sige, at regeringen gennemfører en stor indsats i forhold til at få flere handicappede ind på arbejdsmarkedet.

Handicaptilgængelighed til byggeri [del I, kap. 4]

- Udover at være regeringens handicappolitiske koordinator, har jeg også ansvar for byggelovgivningen, som regulerer handicaptilgængeligheden til byggeri.
- Tilgængelighed til byggeri er en vigtig forudsætning for at kunne deltage i samfundslivet. Derfor er tilgængelighed til byggeri ét af de områder, som regeringen har stor fokus på.

- Vi fik i 2005 lavet en benchmarkinganalyse af dansk handicappolitik. Et af de områder, hvor det danske niveau blev sammenlignet med niveauet i Sverige, Holland, Storbritannien og USA, var tilgængelighedsområdet.
- Analysen viste, at vi i Danmark faktisk har et tilfredsstillende tilgængelighedsniveau.
- Vi har et bygningsreglement, som sikrer, at alt nybyggeri er tilgængeligt.
- Og herudover har denne regering taget fat på at løse tilgængelighedsproblemerne i det eksisterende byggeri.
- Vi indførte med virkning fra 1. januar 2005 nye regler om forbedret tilgængelighed til eksisterende byggeri.
- Der stilles nu krav om tilgængelighedsforbedringer ved ombygninger i offentligt tilgængeligt byggeri og erhvervsbyggeri.
- Det betyder, at vi i takt med den almindelige ombygningsaktivitet får mere og mere tilgængeligt byggeri blandt andet gennem en forbedring af adgangsforholdene til bygningerne.
- Vi har afsat 140 mio. kr. alene i perioden 2005-2007 til dette formål.

- Dette er det første skridt på vej mod en mere tilgængelig eksisterende bygningsmasse.
- Instituttet anbefaler, at staten gennemfører en indsats for at sikre, at de kommunale byggesagsbehandlere har den fornødne viden om tilgængelighedsbestemmelserne.
- Det er kommunernes ansvar at ansætte folk med de nødvendige kompetencer og sørge for efteruddannelse.
- Der er netop blevet gennemført en undersøgelse af byggesagsbehandlingen og kommunernes kendskab til de nye tilgængelighedsbestemmelser. Og lad mig være ærlig – undersøgelsen viser, at byggesagsbehandlere i nogle kommuner har et alt for ringe kendskab til tilgængelighedsbestemmelserne.
- Derfor skal vi naturligvis forstærke indsatsen – og hjælpe de kommuner, som finder det vanskeligt at administrere tilgængelighedsreglerne.
- Erhvervs- og Byggestyrelsen udsendte allerede i december 2004 en vejledning om byggesagsbehandling af tilgængelighedsbestemmelserne. Den blev i december 2005 fulgt op af en generel vejledning om byggesagsbehandling, hvor der også lægges vægt på tilgængelighedsbestemmelserne.

- Jeg mener dog, at vi forsat skal øge oplysningsindsatsen. Derfor har jeg besluttet, at Statens Byggeforskningsinstitut (SBI) (som har overtaget tilgængelighedsrådgivningen fra Dansk Center for Tilgængelighed) i 2006 skal tilbyde kurser om tilgængelighed for de kommunale byggesagsbehandlere.
- Institut for Menneskerettigheder henviser i deres udredning til Norge, hvor det er foreslået, at der indføres en lovfæstet ret til handicaptilgængelighed. Instituttet anbefaler, at vi gør det samme i Danmark.
- Som jeg sagde tidligere, mener jeg, at vi først og fremmest skal bruge den generelle lovgivning til at sikre handicappedes vilkår.
- Det er derfor min opfattelse, at regeringen har valgt en god og hensigtsmæssig tilgang til tilgængelighedsområdet. Det vil sige: Gradvise forbedringer af den eksisterende bygningsmasse med en fornuftig balance mellem øget tilgængelighed og omkostninger for bygherrerne.
- Det er regeringens holdning, at vi skal bruge vores midler dér, hvor de skaber de største forbedringer og kommer flest handicappede til gode.

Udredningens del II

- Anden del af udredningen fra Institut for Menneskerettigheder fokuserer på handicappedes beskyttelse i menneske-

retten. Jeg vil ikke sige så meget om denne del af udredningen, da den primært består af en teoretisk gennemgang af menneskeretten set i forhold til handicappede.

- Et vigtigt punkt i udredningen er dog, at Danmark er forpligtet til at fremme menneskeretlige grundprincipper om lighed, integration, deltagelse, værdighed og selvbestemmelse for handicappede.
- Det betyder, at dansk handicappolitik i videst muligt omfang bør være baseret på disse grundlæggende menneskeretlige principper.
- Det er jeg naturligvis helt enig i. Og menneskerettighederne har længe været en integreret del af dansk politik - faktisk var Danmark ét af de første lande, som tiltrådte Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.
- Danmark har også tiltrådt FN's standardregler om ligestilling af handicappede med andre borgere – og disse regler er naturligvis også en del af den danske handicappolitik.

Afslutning

- Afslutningsvis vil jeg gerne fremhæve, at det fremgår af udredningen, at der i de seneste 25 år er kommet ekstra fokus på handicappede og deres vilkår.

- Det er en god udvikling og en udvikling, som regeringen vil gøre sit til, skal fortsætte.
- Jeg mener, at det er vigtigt, at der hele tiden er fokus på og debat om handicapområdet - blandt andet gennem udredninger som denne.
- Regeringen vil - som det er beskrevet i regeringsgrundlaget - fortsætte arbejdet med at forbedre handicappedes vilkår for at deltage i alle dele af samfundslivet.
- For at vende tilbage til min indledende pointe, så mener jeg, at den bedste måde vi kan sikre, at mennesker med handicap kan deltage i samfundet på lige fod med andre, er gennem en indsats baseret på sektoransvaret.
- Jeg vil nu overlade ordet til socialministeren.